

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" ע"ש רבי רפאל זצ"ל
ע"ש רבי רפאל זצ"ל ע"ש רבי רפאל זצ"ל
נוסדו בשנת תשכ"ז (1967) בתל אביב

פְּרָשָׁת: תְּזַרְעֶ-מִצְרָעָה

עֲלוֹן מִס': 1,959 | תשפ"ג

ליקט וערך: הרב רפאל זביחי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זביחי שליט"א

"מִוֶּת וְחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן"

"זאת תהיה תורת המצרע" (יד, ב) - מסופר שהופיע אדם אחד בביתו של רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ולחש באוזניו על אודות מעשיו הגרועים של פלוני, ואמר: "בוודאי עקב מעשיו הרעים, פקדה אותנו המגפה הקשה לאחרונה". הפטיר רבי ישראל ואמר: "התורה ציותה לשלוח את המצורע אל מחוץ לשלשה מחנות, וכן אסור להושיב עמו טמא אחר, צריך להבין מדוע התורה הרחיקה את המצורע כל כך? אלא יש לבאר, שהרי אמרו חז"ל (ערכין טו:), שצרעת באה על חטא לשון הרע, פעמים רבות נכשל האדם בחטא זה בעקבות ראיית חטאים ופגמים אצל הזולת, אף אם הם נכונים. על כן אומרים לו לבעל הלשון הרע: 'אם חושב אתה את עצמך למומחה במציאת חטאים ועוונות של אחרים, צא אל מחוץ למחנה בהתבודדות מוחלטת, ושם תמצא את עוונותיך שלך'!"

בזמן מלחמת תש"ח שהתחוללה בארץ ישראל, דם ישראל נשפך כמים. באחד הימים ניגש אדם אחד אל הרב מבריסק, ואמר לו: "נראה לי כי כל הצרות והיסורים באים מחמת ריבוי חילולי השבת בארץ הקודש". השיב לו הרב מבריסק: "יונה הנביא היה על ספינה שכל נוסעיה היו עובדי עבודה זרה, ובכל זאת כאשר באה רוח סערה אמר (יונה א, יב): 'יודע אני, כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם'. למדים אנו מכך, שאפילו אם אדם נמצא בסביבה של עובדי עבודה זרה, וארע מצב של סכנה, עליו לחשוב, 'בשלי הסער הגדול הזה', ולא לתלות את הסיבה באחרים!"

מעשה בתלמיד חכם שהגיע לארגנטינה לאסוף כסף למטרה מסוימת. בשבת בבוקר עלה על הבימה, ודרש דרשה בדברי אלוקים חיים. ציבור המאזינים נהנה מאד. בסעודה שלישית שוב דרש, והחליט שכעת כבר הוכשרה הקרקע לעריכת המגבית שלשמה הגיע. הוא החל לעסוק בנושא חשיבות התמיכה בלומדי התורה, אלא שלפתע ראה שחל שינוי בפניהם של שומעי השיעור. אותם אנשים שהיו רתוקים למוצא פיו, החלו להזעיק פנים, ולשלוח לעברו מבטי בוז נסתרים. פנה אליהם ושאל בתמיהה, "מה ארע כעת, מדוע השתנו פניכם?" קם הגבאי ושאל: "האם הרב עובד גם כסופר סת"ם?" הרב המופתע השיב: "כן". לפני כולם חוורו.

הרב ביקש לשמוע במה העניין, והגבאי אמר: "אם כבוד הרב מבקש, אספר לו. זה עתה נודע לנו, כי כבודו לוקח בעירו את ספרי התורה, כביכול להגהה, מוכר אותם, ולוקח את תמורתם לעצמו ומעמיד פני חסיד וצדיק". הרב לא איבד את עשתונותו, ושאל את הגבאי: "ומהיכן אתה יודע זאת?" השיב הגבאי: "שמעתי זאת מאחד המתפללים". נגשו אל מפיץ השמועה ושאלוהו, אך הוא הכחיש והשיב: "לא אמרתי שהרב גונב ספרי תורה, אלא שהרב גנב פעם אחת ספר תורה". "האם ראית אותי גונב ספר תורה?" שאל הרב. "לא", השפיל האיש את עיניו, "אבל פלוני אמר שהוא ראה". ניגשו לאותו פלוני ושאלוהו: "אתה ראית את הרב בגניבת ספר תורה?" "לא", השיב האיש, "אמרתי שהרב גנב ספר, לא אמרתי ספר תורה". "ומניין אתה יודע שגנבתי ספר?" שאל הרב. האיש הצביע על איש תלמיד חכם ויודע ספר שהיה בקהל ואמר "הוא אמר כך בפירוש". שאל הרב אף אותו: "מניין לך ידיעה זו?" ענה לו: "איני יודע כיצד התגלגלו הדברים, שמעתי את דרשתך, והדברים היו כל כך מתוקים, אמרתי לאיש שיושב לצדי, שוודאי הרב גנב את הדרשה מספר מסוים". מכאן ואילך התגלגלו הדברים ואיבדו שליטה. והוא שנאמר (משלי יח, כא): "מוֹת וְחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן".

אִשָּׁה כִּי תִרְעֶה (יב, ב) - בקורבנות יולדת יש הבדל בין עניה לעשירה. סימן לקורבנות שיש בהם הבדל בין עשיר לעני שבטי"ם = שבועת העדות, ביטוי, טומאת מקדש וקדשיו, יולדת, מצורע. (תפארת ישראל)

לְבֹן אִוֹ לֶבֶת (יב, ו) - ימי הבן נחלקים לשנים: קטן וגדול, ואצל הבת יש ארבעה זמנים וסימנך נקב"ה - נערה, קטנה, בוגרת, האשה (החיד"א)

נָגַע צְרַעַת הוּא (יג, כ) - למה נסמכה פרשת הנגעים לפרשת שמיני שבה נכתב על כשרות המאכלים? כי כשם שאדם נזהר בכל אשר הוא מכניס לפיו שיהיה כשר בתכלית, כך גם עליו להיזהר מאוד בכל מה שהוא מוציא מפיו.

וְהִתְגַּלַּח (יג, לג) - הפסוק וְהִתְגַּלַּח הוא פסוק ל"ג. רמז ל"ג בעומר שבו עושים תגלחת לבני שלש שנים.

וְגִלַּח אֶת-כָּל-שְׂעָרוֹ (יד, ח) - את זקנו מגלח כי דיבר בפיו, את גבות עינו על שהיה צר עין, ואת ראשו כנגד גסות הרוח. (כלי יקר)

וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּחָוּ... וְעַל בְּהוֹן יָדוֹ... וְעַל בְּהוֹן רַגְלוֹ... וְעַל רֹאשׁ הַמִּטְהָר (יד, יז-יח) - הטעם שהכהן נותן את השמן במקומות אלו, כי יש כמה מיני לשון הרע: א) בדיבור בפה, לכן נותנים על ראש המטהר. ב) הולך ברגליו לדבר רכיל, לכן נותן על בוהן רגלו. ג) מצביע בידו ורומז לשון הרע עם תנועות ידיו, לכן נותן על בוהן ידו. ד) מקבל לשון הרע על ידי שמיעה באוזנים, כנגד זה יתן על תנוך האוזן. (צמח דוד)

מַעֲשֵׂה בָרַב אַחַד, שסרב ללחוץ את ידו של שר נכרי, מפני שהצר לישראל. התרעמו עליו בני הקהילה וטענו שיש לכבד את השר רם המעלה. **הַשֵּׁיב לָהֶם הָרַב בְּפִיקְחוֹת**: "מנהג ישראל לומר 'ברוך הבא' כשמכניסים את התינוק לברית. ומדוע לא מברכים כן לחתן בר מצוה ולחתן ביום נישואיו? וגם מדוע אין מברכים כשמוציאים את התינוק לאחר הברית? אלא, כשנכנס התינוק הרי הוא ערל וכולם יראים מפני ערלים ומכבדים אותם, וכשיוצא הוא כבר יהודי מהול, ואין צריך לכבד אותו..."

מושגים ביהדות

אייר

בא' באייר ב'תתקכ"ח, החל שלמה המלך לבנות את בית המקדש הראשון, שעמד 410 שנה ונחרב בתשעה באב שנת ג'של"ח.

בג' באייר, הסתלק התנא חוני המעגל וקברו מצוי על פי המסורת מערבית לחצור הגלילית. לדעת יוסף בן מתתיהו, נהרג חוני המעגל בעת המאבקים על ירושת בית חשמונאי, שניהלו האחים, אריסטובולוס השני והורקנוס השני, במהלך המצור נתפס חוני על ידי הצרים, ומכיוון שהיה ידוע כמי שתפילתו נענית, נדרש להתפלל לאובדנם של הנצורים. משסירב, העלה עליו את חמת הצרים, ואלה המיתוהו בסקילה.

בז' באייר, נחנכו חומות ירושלים שנבנו בידי נחמיה בן חכליה בתחילת תקופת בית המקדש השני. מיד כשעלה ארצה, ראה את החומה ההרוסה והחליט להקימה, ותוך 52 יום הצליח לבנות חומה איתנה, למרות ההפרעות מצד צרי יהודה ובנימין. מחומה זו נותר שריד קטן בלבד.

סיפור השבוע

לשון הרע

הצרעת היא עונש על ספור לשון הרע, מידה כנגד מידה, המספר הפריד בין אדם לרעהו ובין איש לאשתו, כך הוא ילקה בצרעת, ועל ידי זה יפרד גם הוא מהסביבה ויישב חוץ למחנה. בדיוק מאותה סיבה נהגו גדולי עולם בכל הדורות להפריד עצמם ולהסתלק מבעלי הלשון, משום שההימצאות בסביבתם תכשיל אותם בקבלת לשון הרע, ותגרום להם לפירוד בין אחיהם, לכך העדיפו להפריד עצמם מהם ולהתרחק מסביבתם.

מסופר על החפץ חיים (רבי ישראל מאיר הכהן זצ"ל) שבאחת ממסעותיו למכירת ספריו, שבת בביתו של שוחט העיירה, לפני נטילת ידיים לסעודה שלישית שמע את השוחט אומר לאשתו: 'מה דעתך על חוצפתו של הקצב? הוא עוד יפול פעם בפח בשל שקריו, הוא הבטיח לפלוני שהבהמה ששחטתי בשבילו היא חלקה ללא כל סירחה!'. כששמע זאת החפץ חיים לא היסס לרגע ותיכף נעלם מביתו של השוחט מבלי שאיש ירגיש בכך. כאשר ראה המארח כי האורח אינו בא אל השולחן, יצא מהבית לחפשו, ולהפתעתו מצאו יושב וסועד סעודה שלישית בבית אחד ממכריו. השתומם השוחט מהתנהגותו של החפץ חיים, ושאלו: 'מדוע שינית את האכנסיה? מה פגם מצאת בביתי? ענה לו החפץ חיים: 'אם טענה לך כלפי הקצב, הרי זה ענין של איסור והיתר, צריך אתה להזמינו לרב, או להוכיחו בינו לבין עצמך, מדוע מספר אתה את כל זה לאשתך? הרי זה לשון הרע!', בכל כוחי אני מסתובב למכור את ספריי בענין הזהירות מלשון הרע, איך ארשה לעצמי להתאכסן בבית כזה שעוברים על עניינים אלו.'

יוסיף חֲכָמָה

כוחה של מילה

"ואם בא יבא הכהן... ויטהר הכהן את הבית כי נרפא הנגע" (יד, מח): כל הסיבה שבעטיה באים נגעים לאדם הן לפעמים בשל מילה אחת מיותרת. המצורע לא הבין מהי כוחה של מילה אחת ולכן טהרתו וטומאתו הן במילה אחת. מלמדים את המצורע מהי כוחה של מילה: רק כאשר הכהן יאמר: "טמא" הבית נטמא. וכאשר יאמר "טהור" הרי שהוא מאפשר גישה לבית... סיפור נחמד ומוכר עם מוסר השכל המביא להבנה "מהי כוחה של מילה": היו הייתה קבוצה של צפרדעים ששיחקה להגאתה בין עצי היער, לפתע מעדו שניים מהם ונפלו לתוך בור עמוק. כל הצפרדעים עמדו מעל פתח הבור כדי לראות כיצד ניתן לעזור לאלו שנפלו פנימה. לצפרדעים שנפלו הייתה מוטיביציה להציל את חייהם ולכן החלו לנתר גבוה ככל שיכלו. אלו המצפרדעים שעמדו מלמעלה והבינו שהסיכויים קלושים קראו לחבריהם שבבור שיפסיקו בכלל לנסות כיוון שאין סיכוי שיצליחו. לאחר אין ספור ניסיונות כשלו כוחותיו של אחד מהם והוא נפל ומת. הצפרדע השני לעומת זאת לא התייאש והמשיך לנסות להציל את חייו בכל כוחו תוך התעלמות מוחלטת מזעקותיהם של חבריו לחדול מלנסות. בסופו של דבר ניתור אחד גבוה הצליח להנחיתו על הקרקע מחוץ לבור. חבריו היו המומים, הם לא האמינו למה שקרה וכשהוא תושש ומתנשף שאלו אותו: איך הצליח לעשות זאת?! בתחילה לא התייחס לשאלותיהם, אך לאחר שהביט בפניהם ובתמייהתם הסביר להם בשפת הסימנים שהוא חרש ולא שמע מה אמרו לו ופירש את קריאותיהם כקריאות עידוד ולכן המשיך לנסות, בניגוד לחברו השומע... מוסר השכל: "מִן הַיּוֹם וְחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן" (משלי יח, כא) - למילה אחת מעודדת יש יכולת להקפיץ מישהו למעלה...! עלינו לדעת להשתמש בלשונו בחכמה ולא לעשות את טעותו של המצורע...

יוסיף דַּעַת

"זאת תהיה תורת המצרע" (יד, ב)

באחד המבחנים הפומביים שערך רבי יהודה צדקה זצ"ל ראש ישיבת "פורת יוסף" בירושלים, לתלמידים ששינו בעל-פה מסכתות שלמות, קרא הבחור המסיים את ההדרן שבסוף המסכת, והגיע למילים "שְׁתֵּהא תוֹרְתָךְ אֲמֻנָתנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְתֵהא עִמָּנוּ לְעוֹלָם הַבָּא". הפסיקו רבי יהודה ושאלו: "מה פשר הבקשה ו'תהי עימנו לעולם הבא'? וכי לא פשוט הדבר, שהאדם הגורס ומשנן מסכת שלמה, שתהא עמו גם לעולם הבא?" ומיד הסביר: "אין זאת, אלא לפי המובא בספר 'חובת הלבבות', שהמדבר לשון הרע, ייטלו ממנו לעתיד את כל זכויותיו אשר עשה, מצות ומעשים טובים, וכולם יזקפו לזכות אותו האיש שדיבר עליו. נמצא אפוא, שישנה מציאות, שהאדם לומד תורה בעולם הזה ואינה עומדת לו לעולם הבא, כי תילקח ממנו ותינתן לחברו. וזו אפוא כוונת התפילה, שתהא עימנו לעולם הבא, ומתפללים אנו בכך שלא נכשל חלילה בלשון הרע." (וזאת ליהודה)

ה"ר ב"ר רב" המרכזי בארץ ב"תפארת רפאל" - "אין התורה נקנית אלא בַּחֲבוּרָה" (ברכות סג:)

בכל שנה ביום העצמאות, מתקיים ה"יום שכולו תורה" המרכזי והוותיק בארץ מחצות היום עד חצות הלילה במוסדותנו "תפארת רפאל" בתל אביב קרוב ליוכל שנים שאותו ייסד הראשון לציון מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל עוד בהיותו רבה של תל אביב-יפו, שהוא יוזם הרעיון והיה בעצמו נושא את הנאום המרכזי בשנותיו כרב ראשי לתל אביב ואף כרב הראשי לישראל. וב"ה כיום יש מאות מקומות בארץ המיישמים רעיון נפלא זה. השנה הכנס יועבר בשידור חי ברדיו "קול ח"י" ובצפייה ישירה ברשתות החברתיות לזיכוי הרבים בארץ ובחוץ לארץ. בתמונות: הרבנים הגאונים שליט"א שהשתתפו לשעבר ב"יום שכולו תורה", ביום העצמאות.

אימרת השבוע

רבי אליעזר אומר: יהי כבוד הברך חביב עליך כשֶׁלֶךְ, וְאֵל תְּהִי נוֹחַ לְכֶעֶס; יָשׁוּב יוֹם אֶחָד לְפָנַי מִיִּתְתֶּךָ. (מסכת אבות ב')

הלכות ספירת העומר

- א. נאמר בתורה (ויקרא כג טו) "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה **שבע שבתות תמימתה תהינה**". וקבלו רבותינו ז"ל, שפירוש "ממחרת השבת" היינו מחרת יום טוב הראשון של פסח שהוא יום שבתון, לפיכך מצוות עשה לספור ספירת העומר החל מליל ט"ז בניסן עד סוף שבועה שבועות.
- ב. אין מצוות ספירת העומר אלא מדרבנן, **זכר למקדש**. ולפיכך יש להשמיט מנוסח "לשם יחוד" שלפני ספירת העומר את הנוסח: "הרינו באים לקיים מצוות עשה של ספירת העומר כמו שכתוב בתורה וספרתם לכם וכו'", מאחר שספירת העומר בזמן הזה מדרבנן. וכן אין לברך שהחיינו על ספירת העומר, כיון שהספירה נתקנה זכר למקדש, וגם אין מברכים שהחיינו על מצוה שבדיבור.
- ג. **זמן ספירת העומר בלילה**, ואם שכח לספור בתחילת הלילה סופר והולך כל הלילה. ולכתחילה נכון לספור אחר צאת הכוכבים. במוצאי שבת סופרים העומר קודם ההבדלה. וכן כשחל יו"ט האחרון של פסח במוצ"ש, יספרו את העומר קודם ההבדלה.
- ד. מצוות ספירת העומר בכל לשון שהוא מבין. ואף בלשון הקודש צריך לכתחילה להבין הספירה. ואם אינו מבין לשון הקודש, וספר בלשון הקודש לא יצא, ויחזור לספור בלשון שמבין בלא ברכה.
- ה. **נוסח הספירה הוא "לעומר"** ולא "בעומר". וכשמגיע לשבעה ימים, אומר היום שבעה ימים לעומר, שהם שבוע אחד.
- ו. מצווה לחנך את הקטנים לספור את העומר בכל יום, ויש לחנכם לספור עם ברכה כדת. וקטן ששכח לספור איזה לילה בימי הספירה רשאי להמשיך לספור בברכה משום חינוך. **נשים פטורות ממצות ספירת העומר**, הואיל ויש לה זמן קבוע. וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות. ואם רצו לספור בלי ברכה רשאות.
- ז. **קטן שהגדיל באמצע ימי הספירה ונעשה בר מצוה**, אינו רשאי להמשיך לספור ספירת העומר בברכה. ואף שעד אותו יום ספר מדי לילה בלילה בברכה, משום מצות חינוך, אף על פי כן עליו להפסיק מלברך הלאה על ספירת העומר ביום שהגיע לי"ג שנה ויום אחד, מפני שכל ספירותיו שהיו בקטנותו אינן מוציאות אותו ידי חובתו לכשיגדל. כיון שאז היה פטור מכל המצות.
- ח. **מצוות ספירת העומר צריכה להיות מעומד**, אך זקן או חולה שקשה להם לעמוד רשאים לספור העומר לכתחילה כשהם יושבים. יש אומרים שנכון לספור מיד אחר קדיש תתקבל של ערבית, אבל בירושלים נוהגים לספור העומר אחר סיום עלינו לשבח.

היכינו ל"יום שכולו תורה" המרכזי בארץ
המתקיים זה יובל שנים (משנת תשל"ג) בכל שנה במוסדותינו "תפארת רפאל" במקום שבו התחיל רעיון ה'בר בי רב', בע"ה ב"יום העצמאות" יום רביעי ה' אייר (4/26) בבית הכנסת "צעירי בני בנימין" רח' החיזיון 3 תל אביב, בהשתתפות גדולי הרבנים והמרצים ובראשם הראשון לציון הגאון רבינו יצחק יוסף שליט"א הכנס יועבר בשידור חי לטובת הצופים והמאזינים

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ניו יורק	באר שבע	חיפה	תל אביב	ירושלים	כניסת השבת
7:23	6:55	6:57	6:55	6:57	
8:26	7:47	7:48	7:46	7:48	יציאת השבת
8:55	8:36	8:38	8:36	8:38	רבינו תם

עלון השבוע לעילוי נשמת ר' אליהו ארמזוגין בן המהר"ם יוסף ז"ל נפטר ב-ז' אייר ופטר בה' נשמת ה'גברת מרת מולי מרים בת ד' מהר"ם ע"ה נפטר ב-י' אייר תש"ל. ת.נ.צ.ב.ה. נפטרה ב-י' אייר תשנ"ה. ת.נ.צ.ב.ה.

פְּרֻשֶׁת הַשְּׁבוּעַ
תְּזַרְיעַ - מְצוּרַע
ראש חודש אייר (פרקי אבות - ב')
הַפְּטָרָה
"הַשְּׁמִים כְּסָאֵי" יִשְׁעִיהֶם סוֹ"

- תלמוד תורה לבנים**
- שיעורי תורה ויהדות לבנות
 - כולל ובית מדרש
 - כנסים תורניים
 - קירוב רחוקים
 - מכון הוצאת ספרים וחקר כתבי יד
 - דאגה לרווחת החיילים בצה"ל
 - עזרה לנזקקים
 - הדרכה רוחנית לעולים חדשים
 - מוקד עולמי לאמירת תהילים
 - שבועון תורני